

Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 31.07.1985, sp. zn. 1 Cz 42/85, ECLI:CZ:NS:1985:1.CZ.42.1985.1

Číslo: 42/1986

Právní věta: Pri rozhodovaní o prijatí peňažnej sumy do úschovy štátne notárstvo musí dbať aj na to, či sa zložiteľ, byvajúci v cudzine, zložením týchto peňazí do úschovy urobeným prostredníctvom zástupcu, bývajúceho v ČSSR, nedopúšťa porušovania alebo obchádzania predpisov o devízovom hospodárstve, najmä o platení pohľadávok vzájomne medzi devízovými cudzozemcami a devízovými tuzemcami v ich prospech alebo z ich majetku.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 31.07.1985

Spisová značka: 1 Cz 42/85

Číslo rozhodnutí: 42

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Devizové hospodárství, Úschova

Předpisy: 95/1963 Sb. § 4
§ 68

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 42/1986 sb. rozh.

Pri rozhodovaní o prijatí peňažnej sumy do úschovy štátne notárstvo musí dbať aj na to, či sa zložiteľ, byvajúci v cudzine, zložením týchto peňazí do úschovy urobeným prostredníctvom zástupcu, bývajúceho v ČSSR, nedopúšťa porušovania alebo obchádzania predpisov o devízovom hospodárstve, najmä o platení pohľadávok vzájomne medzi devízovými cudzozemcami a devízovými tuzemcami v ich prospech alebo z ich majetku.

(Rozsudok Najvyššieho súdu SSR z 31. 7. 1985, [1 Cz 42/85](#))

Navrhovateľka L. P. (ako splnomocnená zástupkyňa P. P.) požiadal štátne notárstvo, aby prijalo do úschovy v prospech maloletého K. P., zastúpeného matkou E.R., sumu 5600,- Kčs, predstavujúcu výživné za 14 mesiacov, určené rozsudkom Mestského súdu v Košiciach zo 6. 12. 1973 sp. zn. 19 C 214/73 v sume 400,- Kčs mesačne. Uvádzala, že P. P. určené výživné si pravidelne dobrovoľne plnil jej prostredníctvom na základe plnomocenstva z 22. 2. 1983 za obdobie od 1. 4. 1983 do 31. 5. 1984, avšak neskôr zákonná zástupkyňa maloletého K. P. začala odmietiť prijatie tohto výživného.

Štátne notárstvo Košice-mesto svojím rozhodnutím návrhu vyhovel a sumu 5600,- Kčs prijalo do úschovy.

Na odvolanie E. R., zákonnej zástupkyne maloletého K. P., ktorá sa dožadovala, aby si P. P. výživné pre maloletého plnil priamo (a nie prostredníctvom L. P.). Krajský súd v Košiciach svojím uznesením zmenil uvedené rozhodnutie štátneho notárstva tak, že návrh na prijatie sumy 5600,- Kčs do notárskej úschovy zamietol. V odôvodnení uznesenia odvolací súd poukázal v podstate na to, že úhrady výživného zo zahraničia sa vykonávajú výhradne prostredníctvom Ústredia pre medzinárodnoprávnu ochranu mládeže so sídlom v Brne a len vo výnimočných prípadoch priamo povinným, avšak do rúk zákonného zástupcu maloletého oprávneného. Ak P. P. nechcel plniť priamo do rúk zákonnej zástupkyne maloletého, mal podľa názoru odvolacieho súdu požiadať o sprostredkovanie platieb uvedený orgán a prostredníctvom neho platby realizovať. Týmto spôsobom by bolo súčasne zabezpečené, že výživné bude maloletému poskytované pravidelne z v zmysle súdneho rozhodnutia. P. P. preto nemohol platne splnomocniť svoju matku L. P., aby mu sprostredkovala plnenie jeho vyživovacej povinnosti, pretože týmto spôsobom nie je dostatočne zabezpečený záujem spoločnosti na riadnej výžive maloletého.

Najvyšší súd SSR rozhodol o sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SSR, tak, že uvedenými rozhodnutiami notárstva a odvolacieho súdu bol porušený zákon.

Z odôvodnenia:

V prejednávanej veci návrh na prijatie peňažnej sumy 5600,- Kčs do notárskej úschovy podala L. P. ako právna zástupkyňa svojho syna P. P. na základe ich dohody o plnomocenstve z 22. 2. 1983. Zložiteľom a účastníkom konania o úschove (§ 68 ods. 1 Not. por.) tu teda bol P. P., bývajúcí v Rakúsku.

Súdy a štátne notárstvo pri svojom rozhodovaní, ako aj pri ostatnej svojej činnosti dbajú na to, aby občania vykonávali svoje práva v súlade so záujmami spoločnosti a aby svoje povinnosti k spoluobčanom a k spoločnosti plnili dobrovoľne. Táto priorita dobrovoľného plnenia platí tým skôr pri právnych vzťahoch týkajúcich sa práv a povinností rodičov voči maloletým deťom, najmä vyživovacej povinnosti a jej plnenia. Je v záujme samého maloletého oprávneného, aby sa mu riadne a včas dostávalo výživné, určené súdnym rozhodnutím alebo dohodou rodičov, schválenou súdom. Nie je v rozpore so zákonom (§ 85 ods. 2 Zák. o rod.), ak povinný v snahe splniť si dobrovoľne, riadne a včas svoju vyživovaciu povinnosť, realizuje ju zo svojich finančných prostriedkov prostredníctvom inej osoby, ktorú podľa ustanovenia § 23 O. z. na tento účel splnomocní.

Podľa ustanovenia § 24 ods. 1 zákona č. 97/1963 Zb., o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom, sa vzťahy medzi rodičmi a deťmi, vrátane výchovy a výživy, spravujú právom štátu, príslušníkom ktorého je dieťa. Pri týchto vzťahoch teda platili aj v prejednávanej veci príslušné ustanovenia Zákona o rodine 1) a ustanovenia Občianskeho zákonníka /2/, prípadne i ďalšie súvisiace predpisy československého právneho poriadku. Vzhľadom na to, čo bolo uvedené, nie je preto dôvod vylúčiť dobrovoľné plnenie určitej povinnosti ani vo vzťahoch medzi rodičmi a deťmi vo veciach výživného s medzinárodným prvkom. Súdy a štátne notárstvo sú však povinné dbať na to, aby nedochádzalo k obchádzaniu, poprípade k porušovaniu predpisov o devízovom hospodárstve (zákona č. 142/1970 Zb. a vyhlášky č. 143/1972 Zb.). Aj z toho hľadiska bolo preto štátne notárstvo povinné skúmať, či prijatie peňažnej sumy do úschovy neodporuje zákonu alebo ho neobchádza alebo sa neprieči záujmom spoločnosti (§ 68 ods. 2 Not. por.).

Štátne notárstvo v tejto veci takto nepostupovalo. Nie je zrejmé, či tu išlo skutočne o sprostredkované plnenie, zasielané povinným do Československa prostredníctvom devízovej banky, alebo či nešlo len o skryté plnenie za iného, z majetku inej osoby, bývajúcej v tuzemsku, namiesto

povinného devízového cudzozemca, čo by bolo v rozpore s ustanovením § 85 ods. 2 Zák. o rod., ale aj s citovanými predpismi.

Podľa ustanovenia § 19 ods. 1 písm. a) zákona č. 142/1970 Zb. o devízovom hospodárstve devízoví tuzemci smú len s povolením Štátnej banky československej platiť v tuzemsku devízovým cudzozemcom alebo komukoľvek v ich prospech alebo z ich majetku. Z toho ustanovenia vyplýva pre štátne notárstvo aj v konaní o úschove povinnosť skúmať, či v riešenej veci predchádzalo povolenie príslušného devízového orgánu (Správy pre veci majetkové a devízové v Prahe alebo v Bratislave). Príslušný devízový orgán vychádza pri svojom rozhodnutí z celospoločenských záujmov vo vzťahu k záujmom devízového hospodárstva. Týmto rozhodnutím sú štátne notárstva ako aj súd viazaní (§ 25 Not. por. a § 135 ods. 2 O. s. p.).

V prejednávanej veci však štátne notárstvo ani odvolací súd takto nepostupovali. Odvolací súd najmä preto, že vychádzal z nesprávneho právneho názoru, že úhrady výživného zo zahraničia (vrátanie dobrovoľného plnenia) možno vykonávať výhradne len prostredníctvom Ústredia pre medzinárodnoprávnu ochranu mládeže so sídlom v Brne (a len vo výnimočných prípadoch priamo povinným), a to do rúk zákonného zástupcu maloletého oprávneného.

Odvolacím súdom uvádzaný orgán síce poskytuje právnu ochranu deťom so vzťahom k cudzine (§ 23 vládneho nariadenia č. 59/1964 Zb.) a v tejto súvislosti plní celý rad úloh (vykonáva pôsobnosť opatrovníka maloletých osôb na základe súdneho rozhodnutia, sprostredkuje podávanie návrhov na plnenie vyživovacej povinnosti, na vymáhanie nároku detí na úhradu osobných potrieb a pod.). Je tiež prijímajúcim a odosielajúcim orgánom v zmysle čl. 2 ods. 1 a 2 Dohovoru o vymáhaní výživného v cudzine, podpísaného v New Yorku 20. 6. 1956, ktorého signatárom je aj Československá socialistická republika (bol vyhlásený vyhláškou č. 33/1959 Zb.). Zo žiadneho ustanovenia československého právneho poriadku však nevyplýva povinnosť pre devízového cudzozemca, aby výživné pre maloletého, žijúceho v ČSSR, plnil iba prostredníctvom uvedeného orgánu, pokiaľ si túto zákonnú povinnosť plní dobrovoľne, riadne a včas a pokiaľ týmto plnením nie sú poškodzované ani devízové záujmy československého devízového hospodárstva. V prípade, že od posledného rozhodnutia súdu o výživnom došlo k podstatnej zmene pomerov, ktoré boli rozhodujúce pre určenie výšky, výživného, môže sa oprávnený domáhať zmeny takéhoto rozhodnutia, a to aj vo výroku o povinnosti poskytovať mu výživné v peňažnej jednotke (mene) štátu, na území ktorého má bydlisko osoba povinná výživné poskytovať (por. stanoviská uverejnené pod č. 29/1974 a č. 26/1980 Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk).

Tým, že Štátne notárstvo Košice-mesto a Krajský súd v Košiciach rozhodli v predmetnej veci bez dostatočne zisteného skutkového stavu, nezadovážili si pre svoje rozhodnutie potrebné podklady a vychádzali z iného názoru, porušili zákon v ustanoveniach § 4 ods. 1 z § 68 ods. 1, 2 Not. por. a § 153 ods. 1 a § 211 O. s. p. v súvislosti s ustanovením § 19 ods. 1 písm. a) zákona č. 142/1970.

1) zákona č. 94/1963 Zb. (ktorého úplné znenie so zmenami a doplnkami bolo vyhlásené pod č. 66/1983 Zb.)

2) zákona č. 40/1964 Zb. (ktorého úplné znenie so zmenami a doplnkami bolo vyhlásené pod č. 70/1983 Zb.)